

Publisert: 2022-01-25

Språk: Norsk

**COVID-19
Smittevern for virksomheter innen
detaljhandel**

Del 1:
**Generelle tiltak
Rev.1**

*COVID-19
Infection control measures for retail
Part 1: General measures
Rev.1*

Revisjoner av dette dokumentet:

Revisjon 1 ble utgitt på norsk 2022-01-25. Det er tatt inn informasjon om påbud om munnbind hvor en ikke kan holde 1 meter avstand.

NHS C19006-1:2022 erstatter NHS C19006-1:2021.

Følgende virksomheter har deltatt: Synsam, Clas Ohlson, REMA 1000, Circle K, Voice Norge, Sunkost og Bohus.

Ved henvisning til dette dokumentet skal det gå tydelig fram hvilken språkversjon det henvises til.

ICS: 11

Opphavsrettsbeskyttet dokument

Med mindre annet er angitt, kan ingen del av dette dokumentet reproduseres eller brukes i noen form eller på noen måte uten at skriftlig tillatelse er innhentet på forhånd. Dette inkluderer kopiering og elektronisk bruk, som publisering på internett eller et intranett. Enhver gjengivelse som strider mot dette, kan føre til beslagleggelse, erstatningsansvar og/eller rettslig forfølgelse. Forespørsel om gjengivelse rettes til Standard Online AS.

Innhold

1	Bakgrunn	1
1.1	Generelt.....	1
1.2	Formål.....	1
1.3	Omfang	1
2	Ledelsens ansvar	2
2.1	Planlegging.....	2
2.2	Opplæring, informasjon og holdningsskapende arbeid.....	2
2.3	Kvalitetskontroll av smitteverntiltak.....	2
2.4	Avvikshåndtering.....	3
2.5	Evaluering	3
3	Smitteforebyggende tiltak	3
3.1	Generelle tiltak.....	3
3.1.1	Generelt om covid-19 og smitte.....	3
3.1.2	Økt avstand og redusert kontakt.....	4
3.1.3	Håndhygiene	4
3.1.4	Nyse- og hostehygiene	4
3.1.5	Renhold	4
3.1.6	Syke personer	4
3.1.7	Bruk «Smittestopp» på mobiltelefon	5
3.2	Spesifikke smitteverntiltak.....	5
3.2.1	Generelt.....	5
3.2.2	Kunder og besøkende.....	5
3.2.3	Ansatte.....	5
3.3	Kontordrift i egen handelsvirksomhet.....	6
3.3.1	Besøk og møter	6
3.3.2	Spiserom, kantine og sanitærfasiliteter.....	6
3.3.3	Viktige berøringspunkter	7
4	Karantene og isolasjon	7
5	Ytterligere informasjon	8
6	Oppsummering av tiltak rettet mot kunder, besøkende og ansatte	8
6.1	Smitteverntiltak rettet mot kunder og besøkende.....	8
6.2	Smitteverntiltak rettet mot ansatte.....	9

COVID-19 – Smittevern for virksomheter innen detaljhandel – Del 1: Generelle tiltak – Rev.1

1 Bakgrunn

1.1 Generelt

Denne norske spesifikasjonen gir føringer for smittevernforsvarlig drift av bransjespesifikke næringer under covid-19-pandemien i Norge.

Smittevernspesifikasjonen er utviklet med bakgrunn i *Forskrift om smitteverntiltak mv. ved koronautbruddet (covid-19-forskriften)*.

Kommunehelsetjenesten har ansvar for smittesporing og skal varsle virksomheten dersom besøkende, kunder eller ansatte får bekreftet covid-19. Det er kommunehelsetjenesten som skal beslutte nødvendige tiltak, som å definere hvem som er nærkontakter til den syke og derfor skal i karantene.

Nasjonale og lokale krav og anbefalinger endrer seg med endrede erfaringer og endret smittepress. Det betyr at kravene og anbefalingene vil kunne variere fra kommune til kommune. Den enkelte virksomhet har ansvar for å følge med på og ta hensyn til endringene i krav og anbefalinger, og er ansvarlig for å gjennomføre de smitteverntiltak som beskrives i dette dokumentet.

Denne spesifikasjonen er utarbeidet av Standard Norge i samarbeid med Virke og NHO Handel og Service. Spesifikasjonen revideres av Standard Norge ved behov.

1.2 Formål

Kunnskap om smittevern gir redusert risiko for smittespredning. Hensikten med denne spesifikasjonen er å gi den enkelte virksomhets ledelse og medarbeidere kunnskap om smittevern og tiltak for å fremme sikker daglig drift, herunder:

- redusere smittespredning;
- beskrive og sikre kvalitet i smittevernrutiner;
- bidra til at virksomheten kan opprettholde daglig drift;
- ivareta smittevern for ansatte og kunder;
- skape bevissthet om og forståelse for smitteverntiltak;
- sikre en kontinuerlig forbedring av smitteverntiltakene.

Samarbeid mellom de ansatte, tillitsvalgte, ansattes representanter og ledelse er avgjørende for å lykkes med implementering og etterlevelse av smittevern. I tillegg er det viktig å sikre at kunder og besøkende har god forståelse for og følger de til enhver tid gjeldende smitteverntiltak.

1.3 Omfang

Denne spesifikasjonen angir smittevernrutiner for virksomheter innen detaljhandel.

Tiltakene er basert på tilgjengelig kunnskap om smittespredning og en vurdering av arbeidsforhold og arbeidsoppgaver knyttet til detaljhandel.

Spesifikasjonen dekker følgende områder:

- ledelsens ansvar, herunder planlegging, opplæring og informasjon, kvalitetskontroll, avvikshåndtering og evaluering;
- smitteforebyggende tiltak for opprettholdelse av trygg handel;
- smitteforebyggende tiltak for opprettholdelse av driften.

2 Ledelsens ansvar

2.1 Planlegging

Ved planlegging av smittevern skal ledelsen foreta en særskilt risikovurdering av alle aspekter ved driften knyttet opp mot smittevern. Dette kan gjøres på samme måte som ordinært HMS-arbeid, herunder identifisering og kartlegging av risikoer og utarbeidelse av tiltak. Verneombud og tillitsvalgte bør involveres i risikovurderingen.

Ledelsen skal

- sørge for forsvarlig drift ved utarbeidelse av rutiner for god hygiene og godt renhold;
- sørge for god opplæring i smittevern og at alle nye rutiner gjøres kjent for alle ansatte. Vær særlig oppmerksom ved bruk av ekstrahjelp, sesongansatte og unge arbeidstakere som ikke er godt kjent med virksomheten;
- beregne maksimalt antall kunder som kan være til stede samtidig i lokalet slik at det er mulig å holde de til enhver tid gjeldende regler om avstand;
- informere kunder, ansatte og besøkende om de til enhver tid gjeldene regler om avstand;
- vurdere å oppnevne smittevernansvarlige på arbeidsplassen som skal påse at smitteverntiltak overholdes i henhold til kapittel 1 og 3;
- vurdere gruppevis inndeling av ansatte;
- sikre kontinuerlig forbedring.

2.2 Opplæring, informasjon og holdningsskapende arbeid

Ansatte plikter å delta i opplæring innen smittevern og nødvendige smitteverntiltak innen angitt frist for gjennomføring. Opplæring skal tilbys av virksomheten selv eller i samarbeid med andre.

Ansatte plikter å sette seg inn i og følge de rutiner for smittevern som er beskrevet i dette dokumentet. Ledelsen skal etablere et system for å dokumentere at informasjon og opplæring er gitt.

God informasjon er sentralt for å sikre godt smittevern i alle ledd. Ledelsen har det overordnede ansvaret for det holdningsskapende arbeidet innen smittevern. Målet er å sikre en felles forståelse for og etterlevelse av smittevernrutinene. Det skal derfor arbeides aktivt for å skape et trygt arbeidsmiljø hvor medarbeidere kan dele erfaringer og gi hverandre tilbakemeldinger om rutiner er uklare eller blir praktisert i forskjellig grad.

2.3 Kvalitetskontroll av smitteverntiltak

Gjennomføring av smitteverntiltak skal kontrolleres, dokumenteres og rapporteres til ansvarlig leder. Dokumentasjonen skal oppbevares i organisasjonens eget kvalitetssystem.

Følgende skal avklares:

- hvilke risikoutsatte områder som skal kontrolleres;
- tidspunkt for kontroll;
- hyppighet på kontroll;
- hvem som skal gjennomføre kontrollen.

2.4 Avvikshåndtering

Avvik fra smitteverntiltakene håndteres i eksisterende kvalitetssystem. Når det oppstår avvik innen smittevern, skal ledelsen

- gjøre en vurdering av avviket,
- treffe tiltak for å korrigere avviket,
- følge opp og dokumentere tiltak, og
- ved forsettlig eller grovt uaktsom overtredelse, varsle myndighetene.

Ansatte skal oppfordres til å melde fra om avvik.

Varsling til myndighetene ved forsettlig eller grov uaktsomhet er i samsvar med *covid-19-forskriften*.

2.5 Evaluering

Ledelsen er ansvarlig for å vurdere om tilfredsstillende smittevern er oppfylt og er i tråd med nasjonale føringer. Effekt av tiltak skal evalueres, og endring av rutiner skal iverksettes hvis nødvendig. Ledelsen skal også vurdere behovet for ytterligere smitteverntiltak. Videre utvikling av utbruddet, oppdatert kunnskapsgrunnlag og erfaringer fra næringen kan føre til behov for revisjon.

3 Smitteforebyggende tiltak

3.1 Generelle tiltak

3.1.1 Generelt om covid-19 og smitte

Koronaviruset smitter hovedsakelig ved dråpe- og kontaktsmitte. Forskning tyder på at viruset kan overleve fra timer til flere dager, avhengig av type overflate, temperatur, sollys og luftfuktighet.

Koronaviruset fjernes ved rengjøring med vann og vanlige rengjøringsmidler. Det er derfor ikke nødvendig å bruke desinfeksjon rutinemessig. Hvis desinfeksjon likevel brukes, må synlig skitt først tørkes bort med klut eller tørkepapir, ellers virker ikke desinfeksjonsmiddelet. Aktuelle desinfeksjonsmidler kan være kjemiske og teknologiske. Vær oppmerksom på at virketid og effekt kan variere. Viruset blir også raskere inaktivert utendørs.

Risikoen for smitte øker med tiden man er sammen og jo mindre avstanden er mellom personer. Et av de viktigste smitteverntiltakene er derfor å sørge for god avstand mellom personer som møter hverandre, og å reduseres antall kontakter og kontakthypigheten. På den måten reduseres muligheten for smitteoverføring. De fire viktigste virkemidlene for å redusere smittespredning av koronavirus er:

- 1) økt avstand og redusert kontakthypighet mellom personer;
- 2) god hygiene;
- 3) hyppig og god rengjøring av overflater og gjenstander;
- 4) syke personer skal være i isolasjon eller karantene.

3.1.2 Økt avstand og redusert kontakt

For avstandsregulering og redusert kontakt gjelder følgende:

- Hold anbefalt avstand til andre for å redusere smitterisiko.
- Unngå håndhilsing, klemming og unødvendig fysisk kontakt.
- Unngå nær ansikt-til-ansikt-kontakt. Personer kan passere hverandre og være kortvarig i samme område uten større smitterisiko.
- Bruk munnbind når nasjonale eller lokale myndigheter anbefaler eller krever dette.

3.1.3 Håndhygiene

- Utfør håndhygiene ved ankomst, fortrinnsvis håndvask.
- Hånddesinfeksjon er et alternativ der håndvask ikke er tilgjengelig.
- Utfør håndvask som et minimum etter toalettbesøk, før og etter kjøkkenarbeid og spising, og ellers ved behov.
- Håndvask med lunkent vann og flytende såpe forebygger smitte effektivt. Selve vaskeprosessen bør ta minst 40–60 sekunder, og tørk hendene med engangs-papirhåndklær eller med lufttørkere. Dersom man velger lufttørkere er det viktig at disse holdes rene. Det anbefales lufttørkere som er formet slik at vann ikke kan samles i bunnen og blåses ut ved bruk.

3.1.4 Nyse- og hostehygiene

- Nys og host enten i albuekroken eller i et papir som kastes. Vask eller desinfiser hendene etterpå.
- Unngå å berøre ansiktet, spesielt øyne, munn og nese.

3.1.5 Renhold

- Ha forsterket renhold på utsatte områder.
- Renhold skal gjøres med vanlige rengjøringsmidler og ikke rengjøringsmidler som inneholder etanol, da disse kan skade plast og en del andre flater.

Krav til renhold er ytterligere beskrevet under spesifikke smitteverntiltak (3.2) og kontordrift i egen handelsvirksomhet (3.3).

3.1.6 Syke personer

Det er viktig at personer med selv milde luftveissymptomer ikke møter fysisk på jobb eller i andre sammenhenger der de møter andre. Det meste av smitteoverføringen skjer rundt tiden før de første sykdomstegn. Personer med symptomer bør teste seg så raskt som mulig. Personer som har negativ test, kan gå tilbake på jobb når de er feberfrie og i fin form. Enkelte sykdommer og allergier gir lignende symptomer som ved covid-19. Den enkelte vurderer selv om symptomene kan være forårsaket av covid-19 eller om de utelukkende skyldes annen sykdom eller allergi. Ved tvil holder personen seg hjemme og testes for covid-19.

3.1.7 Bruk «Smittestopp» på mobiltelefon

Alle oppfordres til å ha «Smittestopp» i aktiv bruk. Det er frivillig å bruke appen, så dette er en oppfordring og ikke et krav. Appen vil varsle deg om eventuell nærkontakt med en som har testet positivt for covid-19. Om du selv tester positivt, kan du bidra til å forebygge smittespredning ved at andre blir varslet gjennom «Smittestopp». Du er anonym overfor andre når du registrer positiv prøve ved innlogging via ID-porten.

3.2 Spesifikke smitteverntiltak

3.2.1 Generelt

Tilrettelegg for at alle ansatte, kunder og besøkende til enhver tid kan følge de generelle smittevernrådene. Det er påbud om bruk av munnbind når det ikke er mulig å holde 1 meter avstand i butikker eller kjøpesentre. Påbudet gjelder også ansatte med mindre det er tatt i bruk fysiske barrierer.

3.2.2 Kunder og besøkende

For kunder og besøkende gjelder følgende tiltak:

- Sørg for at det ikke oppstår trengsel ved kassen eller i lokalet. Vurder innføring av adgangskontroll eller en køordning. Vurder å bruke annenhver kasse.
- Opprett merking på gulvet rundt i lokalet for å sikre avstand mellom kundene. Kunder kan passere hverandre og være kortvarig i samme område uten større smitterisiko.
- Det skal legges til rette for at kunder og besøkende skal holde anbefalt avstand til andre. Pleksiglass kan vurderes som ytterligere tiltak ved for eksempel kasser og ved enden av pakkebord.
- Legg til rette for kortbetaling eller kontaktløse betalingsløsninger. Kontant betaling kan imidlertid ikke forbys eller nektes.
- Legg til rette for god håndhygiene ved å oppfordre alle ansatte, kunder og besøkende til håndvask eller hånddesinfeksjon på vei inn og ut av lokalet. Vurder også hånddesinfeksjon inne i lokalet.
- Kontaktpunkter skal rengjøres hyppig. Hyppigheten av rengjøringen må vurderes av virksomheten og er avhengig av type kontaktpunkt og kundetetthet.

Eksempler på kontaktpunkter er berøringsskjermer, dørhåndtak, gelendre, bordflater og disker.

3.2.3 Ansatte

For ansatte gjelder følgende tiltak:

- Ansatte skal holde anbefalt avstand. Dette skal overholdes både i garderobe, under arbeid og i pauser.
- Nær ansikt-til-ansikt-kontakt ved passering bør unngås.
- God håndhygiene.
- Felles nettbrett, berøringsskjermer, kasser og tastaturer vaskes av etter bruk.
- Utfør normal vask av arbeidsklær i henhold til vaskedeklarasjon.
- Begrens bruk av offentlig transport der det er mulig.
- Dersom de ansatte er delt inn i grupper, bør den enkelte sørge for minst mulig kontakt med ansatte i andre grupper enn ens egen.
- Ansatte skal gjennomføre opplæring i gjeldende smittevernrutiner på arbeidsplassen, og rutinene skal være godt synlige for alle ansatte.
- Ansatte skal gis særlig opplæring i hygiene og rengjøringsrutiner.
- Ansatte med luftveissymptomer skal ikke komme på jobb. Ansatte som utvikler slike symptomer, skal forlate arbeidsstedet.

3.3 Kontordrift i egen handelsvirksomhet

3.3.1 Besøk og møter

For resepsjon og mottak gjelder følgende:

- Ha hånddesinfeksjon tilgjengelig for kunder og besøkende.
- Påse at kunder og besøkende holder anbefalt avstand.
- Vurder fysisk barriere.
- Vurder markering på gulv for å sikre avstand mellom personer.
- Rengjør berøringspunkter hyppig.

Eksempel på fysisk barriere er glassvegg og pleksiglass.

Ved gjennomføring av møter gjelder følgende:

- Vurder muligheten for gjennomføring av digitale møter.
- Sørg for oppslag på møtestedet som informerer om anbefalt minsteavstand mellom møtedeltakere og angir høyest antall personer i lokalet.
- Ved gjennomføring av fysiske møter skal ansvarlig møteleder sikre at smitteverntiltakene opprettholdes.
- Personer som er i karantene, eller som mistenker at de kan være smittet, skal ikke delta i fysiske møter.
- Følg gjeldene anbefalinger eller regler om gruppestørrelse.
- Sørg for registrering av kontaktinformasjon for møtedeltakere og besøkende.
- Ha desinfeksjonsmidler tilgjengelig på møterommet.
- Merk eller fjern stoler som ikke skal brukes.
- Felles nettbrett, datamaskiner og tastaturer skal vaskes etter bruk.

Hvert kontor bør ha en smittevernansvarlig. Antall besøkende til egen virksomhet skal begrenses.

3.3.2 Spiserom, kantine og sanitærfasiliteter

For spiserom gjelder følgende:

- Vask hender og/eller bruk desinfeksjonsmiddel ved inngang til spiserom.
- Rengjør berøringsflater (for eksempel håndtak) på felles kjøleskap før, under og etter spisetid.
- Plasser papirdispensere slik at papir er tilgjengelig for å unngå hudkontakt ved bruk av kanner og mugger.
- Rengjør spisebord med vann og rengjøringsmiddel etter hver bordsetning.
- Tilrettelegg møblering i fellesrom slik at kravet til anbefalt avstand overholdes.
- Ikke berør utstyr som du ikke skal bruke selv.
- Vurder å redusere antall felles berøringspunkter hvis man forsyner seg selv.
- Sørg for hyppig rengjøring av felles berøringspunkter og felles bestikk. Der det benyttes felles utstyr som krydder, ketsjup o.l. må disse rengjøres hyppig, og håndhygienefasiliteter bør være lett tilgjengelige.
- Vurder engangsforpakkninger og engangsutstyr.

For sanitærfasiliteter gjelder følgende:

- Utfør hyppig renhold, spesielt på berøringspunkter.
- Tørk hender med papirhåndklær eller lufttørkere. Dersom man benytter lufttørkere, er det viktig at disse holdes rene.

- Unngå kø om mulig.
- Vurder markering på gulv med avstandsmål.

3.3.3 Viktige berøringspunkter

Følgende viktige berøringspunkter rengjøres spesielt nøye:

- kjøkkenkrok, te-kjøkken o.l., kaffemaskin, oppvaskmaskin o.a.;
- betalingsterminaler, telefoner, PC-skjerm og utstyr, berørings skjermer o.l.;
- kundevogner og handlekurver;
- pulter og bord;
- lysbrytere, heisknapper o.l.;
- gelender;
- dørhåndtak og området rundt;
- dispensere;
- kraner og dusjhoder;
- toaletter.

4 Karantene og isolasjon

I henhold til *covid-19-forskriften* skal alle medarbeidere, kunder eller andre som blir syke, dra hjem så snart det er mulig ved første sykdomstegn. Syke personer som må hentes av andre, bør vente på et egnet sted. Syke personer bør ikke ta offentlig transport. Syke personer bør dekke til munn og nese hvis de ikke kan holde anbefalt avstand til andre for å redusere smittespredning. Om man har symptomer, er anbefalt avstand 2 meter. Personer som er syke eller skal i karantene, anbefales å bruke munnbind under hjemreise, og de oppfordres så langt det er mulig til å unngå reisemåter der det ikke er mulig å holde minst 1 meter avstand. Hvis man har symptomer, anbefales 2 meter avstand.

I etterkant rengjøres rom, toalett og andre områder der den syke har oppholdt seg. Vanlige rengjøringsmidler kan benyttes.

Etter nærkontakt med personer med påvist smitte skal det gjennomføres karantene i henhold til de til enhver tids gjeldende retningslinjer. Personer som er i karantene og som utvikler symptomer på covid-19, bør ta kontakt med lege for videre oppfølging og forlenge karantenen.

Personer som har fått påvist smitte, skal oppholde seg i isolering. Med isolering menes at personen oppholder seg i eget hjem eller på annet egnet oppholdssted. Munnbind skal brukes når selvisolering må brytes ved transport til helseinstitusjon. Kommunehelsetjenesten har ansvar for oppfølging rundt tilfeller med bekreftet covid-19 (smittesporing), og vil varsle virksomheten dersom ansatte eller besøkende får bekreftet sykdom. Det er kommunehelsetjenesten som skal beslutte nødvendige tiltak og å definere hvem som er nærkontakter til den syke. Virksomheten skal hjelpe til med oversikt over nærkontakter.

5 Ytterligere informasjon

Ytterligere informasjon om koronavirus og covid-19 fins på følgende nettsider:

- På helsenorge.no: <https://helsenorge.no/koronavirus>.
- På Folkehelseinstituttets sider: <https://www.fhi.no/sv/smittsomme-sykdommer/corona/>
- Spesielt om karantene og isolasjon: <https://www.fhi.no/nettpub/coronavirus/fakta/avstand-karantene-og-isolering/>
- *Covid-19-forskriften*: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2020-03-27-470>

Merk at informasjonen kan bli endret over tid. Dette gjelder også *covid-19-forskriften*.

Informasjon om øvrige smitteverns spesifikasjoner på Standard Norges nettsider:

<https://www.standard.no/smittevernveiledning>. Søk ellers på «NHS C19» på Standard Norges nettside

<https://www.standard.no/>.

6 Oppsummering av tiltak rettet mot kunder, besøkende og ansatte

6.1 Smitteverntiltak rettet mot kunder og besøkende

Tabell 1 – Kunder og besøkende

Smitteverntiltak	Dato	Utført	Merknad
Sørg for at hånddesinfeksjon er tilgjengelig			
Iverksett tiltak for å unngå trengsel			
Merk gulvene for avstandsregulering			
Hold minst anbefalt avstand mellom kunder			
Tilrettelegg for elektroniske betalingsløsninger			
Gjennomfør hyppig rengjøring av kontaktpunkter			
MERKNAD	Smitteverntiltakene kan variere mellom kommuner og mellom virksomheter.		

6.2 Smitteverntiltak rettet mot ansatte

Tabell 2 - Ansatte

Smitteverntiltak	Dato	Utført	Merknad
Hold minst anbefalt avstand (garderober, under arbeid og i pauser)			
Unngå nær ansikt-til-ansikt-kontakt			
Sørg for god håndhygiene			
Rengjør felles berøringspunkter hyppig			
Utfør normal vask av arbeidstøy			
Begrens bruk av offentlig transport			
Unngå kontakt med ansatte i andre grupper			
Gjennomfør opplæring i smittevernrutiner			
Gjennomfør opplæring i hygiene og rengjøringsrutiner			
Hold deg hjemme hvis du er syk			

- Norsk Standard fastsettes av Standard Norge og er varemerkebeskyttet.
- Andre leveranser fra Standard Norge, som tekniske spesifikasjoner, workshopavtaler og veiledninger, utgis etter ferdigstilling uten formell fastsetting.
- Standard Norge kan gi opplysninger om innholdet og svare på faglige spørsmål.
- Spørsmål om gjengivelse rettes til Standard Online AS.
- Inntektene fra salg av standarder utgjør en stor og avgjørende del av finansieringen av standardiseringsarbeidet i Norge.
- Mer informasjon om standardisering, standarder, kurs og andre produkter finnes på www.standard.no.

Standard Norge
Postboks 242
1326 Lysaker

Telefon 67 83 86 00

info@standard.no
www.standard.no

Standard Online AS
Postboks 252
1326 Lysaker

Telefon 67 83 87 00

salg@standard.no
www.standard.no

Besøksadresse:

Lilleakerveien 2A
0283 Oslo